

ISSN 2227-2844

ВІСНИК

**ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

№ 6 (329) ЖОВТЕНЬ

2019

ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

№ 6 (329) жовтень 2019

Частина II

Засновано в лютому 1997 року
Свідоцтво про реєстрацію:
серія КВ № 14441-3412ПР,
видане Міністерством юстиції України 14.08.2008 р.

Збірник наукових праць внесено до переліку
наукових фахових видань України
(педагогічні науки)
Наказ Міністерства освіти і науки України № 793 від 04.07.2014 р.

Журнал включено до переліку видань реферативної бази даних
«Україніка наукова» (угода про інформаційну співпрацю
№ 30-05 від 30.03.2005 р.)

Рекомендовано до друку на засіданні вченої ради
Луганського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 3 від 25 жовтня 2019 року)

Виходить чотири рази на рік

Засновник і видавець –
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор –
доктор педагогічних наук, професор **Курило В. С.**
Заступники головного редактора –
доктор педагогічних наук, професор **Савченко С. В.**,
доктор педагогічних наук, професор **Караман О. Л.**

Редакційна колегія серії «Педагогічні науки»:

Відповідальний редактор –
Юрків Я. І., кандидат педагогічних наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

доктор педагогічних наук, доцент **Бабіч В. І.**,
доктор педагогічних наук, професор **Ваховський Л. Ц.**,
доктор педагогічних наук (Республіка Польща) **Лукашевіч-Велеба Й.**,
кандидат педагогічних наук, доцент (Республіка Білорусь) **Іванчикова С. М.**,
доктор педагогічних наук, професор **Лобода С. М.**,
доктор педагогічних наук, професор **Прошкін В. В.**,
доктор педагогічних наук, професор **Харченко С. Я.**,
доктор педагогічних наук, професор **Хриков Є. М.**,
кандидат педагогічних наук, доцент **Швирка В. М.**,
доктор педагогічних наук, професор **Шехавцова С. О.**

Редакційні вимоги до технічного оформлення статей

Редакція «Вісника» приймає статті обсягом 5 – 7 сторінок через 1 інтервал, повністю підготовлених до друку. Статті подаються надрукованими на папері в одному примірнику з додатком диска. Набір тексту здійснюється у форматі Microsoft Word (*.doc, *.rtf) шрифтом № 12 (Times New Roman) на папері формату А-4; усі поля (верхнє, нижнє, правє й лівє) – 3,8 см; верхній колонтитул – 1,25 см, нижній – 3,2 см.

У верхньому колонтитулі зазначається: Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № ** (***) , 2014.

Статті у «Віснику» повинні бути розміщені за рубриками. Інформація про УДК розташовується у верхньому лівому кутку без відступів (шрифт нежирний). Через рядок від УДК в лівому верхньому кутку вказуються прізвище, ім'я по-батькові автора (повністю, шрифт жирний). На наступному рядку – учений ступінь, звання, посада, місце роботи; e-mail; ORCID ID (персональний код, який необхідно отримати, заповнивши анкету за посиланням: <https://orcid.org/register>).

Назва статті друкується через рядок великими літерами (шрифт жирний).

Зміст статті викладається за планом: постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується ця стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); визначення методики дослідження (сукупність методів дослідження, їх основний зміст, характеристики і показники, які вони фіксують, та одиниці вимірювання); виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з цього дослідження й перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Усі перелічені елементи повинні бути стилістично представлені в тексті, але графічно виділяти їх не треба.

Посилання на цитовані джерела в тексті оформлюються таким чином: у круглих дужках зазначається прізвище автора, та рік видання роботи (наприклад, Шумська, 2010). Якщо потрібно посилатися на декілька джерел, варто перелічувати їх через крапку з комою (наприклад, Афанасєва, 2016; Богданова & Саннікова, 2015; Moore, 2006). Якщо використовуються цитати, статистика тощо, то слід вказати номер сторінки посилання (Афанасєва, 2016, с. 46; Bruner, 2012, р. 24).

Бібліографія і при необхідності примітки подаються в кінці статті після заголовку „Список використаної літератури” (без двокрапки) у порядку цитування й оформлюються відповідно до ДСТУ 8302:2015. Бібліографічні джерела подаються підряд, без відокремлення абзацем; ім'я автора праці (або перше слово її назви) виділяється жирним шрифтом.

Для коректного індексування публікацій наукометричними системами після «Списку використаної літератури» необхідно навести References. Посилання в References мають бути оформлені латинською; для кирилических цитувань слід транслітерувати імена авторів та назви видань; останні також слід навести в англійському перекладі в [] з зазначенням мови оригіналу в дужках, наприклад, [in Russian], [in Ukrainian]. Назви періодичних видань слід наводити відповідно до офіційного латинського написання за номером реєстрації ISSN. В елементах опису не можна замінити латинські літери на кирилическі. Цитування в References мають бути оформлені за стандартом APA.

Статтю закінчують 3 анотації обсягом 1600-1800 знаків (українською, російською та англійською мовами) із зазначенням прізвища, ім'я та по-батькові автора, назви статті та ключовими словами (3–5 термінів).

Стаття повинна супроводжуватися рецензією провідного фахівця (доктора, професора).

На окремому аркуші подається довідка про автора: (прізвище, ім'я, по-батькові; місце роботи, посада, звання, учений ступінь; адреса навчального закладу (повністю), домашня адреса; e-mail та номери телефонів (службовий, домашній, мобільний) трьома мовами (українською, російською та англійською).

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДУМКИ

16. **Безбородих С. М.** Управління якістю сучасної дошкільної освіти..... 151
17. **Ваховський Л. Ц.** Постнекласична наука й перспективи розвитку університетської освіти..... 158
18. **Мороз Я. Е., Мороз В. П.** Педагогічна творчість як підґрунтя освітнього процесу в творах українського вченого Бориса Коротяєва..... 166
19. **Ступак О. Ю.** Історико-педагогічні засади формування соціальної активності молоді в інститутах громадянського суспільства..... 171

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ

20. **Лі Вейхуа.** Лінгвокультурна компетентність фахівця в умовах глобалізації як сучасна педагогічна проблема: зміст та структура поняття..... 193
21. **Лі Сяоя.** Зміст та структура художньо-естетичної компетентності майбутніх фахівців у галузі дизайну та декоративно-ужиткового мистецтва..... 205
22. **Назмієв А. О.** Мотиваційно-ціннісний компонент соціальної компетентності студентів закладів вищої освіти..... 219
23. **Пришляк О. Ю.** Міжкультурна компетентність у контексті діалогу культур..... 228
24. **Прошкін В. В.** Соціально-комунікативна компетентність майбутніх викладачів вищої школи: стан та очікування..... 239
25. **Степаненко В. В.** Сутність і зміст абстрактного мислення як загальної компетентності у підготовці студентів спеціальності «Технології медичної діагностики та лікування»..... 248
26. **Чорнобай К. Г., Бондаренко Л. І.** Використання графічного способу розв'язання задач при формуванні практичної компетентності майбутніх учителів фізики..... 255
27. **Янь Лі.** Музика як полілог культур у сучасному глобальному світі у контексті формування полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва..... 266

подходы исследователей к трактовке сути межкультурной компетентности; охарактеризован взаимосвязь межкультурной компетентности и коммуникативной деятельности. Охарактеризован роль коммуникативной деятельности как регулятора межкультурного взаимодействия индивидуумов, средства избежания межкультурных и межнациональных конфликтов.

Выяснено, что диалог как средство формирования межкультурной компетентности связан с проникновением в сферу диалогии, которая изучает культурно-духовное становление личности, ее ценностных ориентаций, В контексте представленного в статье материала межкультурная компетентность трактуется как важный инструмент диалога культур, условие и средство поиска компромиссов в процессе межкультурного взаимодействия и приспособления представителей различных этнокультурных сообществ к условиям жизнедеятельности в мультикультурной среде.

Ключевые слова: глобализационные процессы, культура, межкультурное взаимодействие, межкультурная компетентность, диалог культур, межкультурная коммуникация.

Pryshlyak O. Intercultural Competence in the Context of Cultural Dialogue

The article describes the essence of intercultural competence in the context of dialogue between cultures. The basic approaches of researchers to the interpretation of the essence of intercultural competence are revealed. The relationship between intercultural competence and communicative activity, which is a significant factor in the implementation of individualized dialogue of cultures is characterized. The author characterized the role of intercultural interaction of individuals. The mechanism of personal dialogue and its influence on personality formation in the context of intercultural contacts is revealed.

It has been found that dialogue as a means of forming intercultural competence is connected with the invasion of the sphere of dialogue, which studies the cultural and spiritual formation of the individual, his or her value orientations, involves the formation of a mechanism of meaningful, subjective perception of the cultural and pluralistic world.

In the context of the article presented, intercultural competence is interpreted as an important tool for dialogue between cultures in the process of intercultural interaction. Equally important is communicative activity as a regulator of intercultural interaction between individuals, as means of avoiding intercultural conflicts.

Key words: globalization processes, culture, intercultural interaction, intercultural competence, dialogue of cultures, intercultural communication.

Стаття надійшла до редакції 27.09.2019 р.

Прийнято до друку 25.10.2019 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Поліщук В.А.

УДК 378.091.12.011.3-051:005.336.2]:172

DOI: 10.12958/2227-2844-2019-6(329)-2-239-247

Прошкін Володимир Вадимович,

доктор педагогічних наук, професор кафедри комп'ютерних наук і математики Київського університету імені Бориса Грінченка, м. Київ, Україна.

v.proshkin@kubg.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-9785-0612>

СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ: СТАН ТА ОЧІКУВАННЯ

Важливість соціально-комунікативної компетентності для сучасного викладача ЗВО важко переоцінити. Вагомість здатності до суб'єкт-суб'єктної взаємодії, ефективної комунікації, володіння монологічними та діалогічними формами спілкування та конструктивного вирішення конфліктних ситуацій, участі у різних видах професійно-педагогічного спілкування окреслена у низці наукових робіт. Крім того, освітньо-професійні програми ЗВО підкреслюють значущість установлення викладачами продуктивних зв'язків з колегами щодо обміну досвідом (емоційним, соціальним, практичним тощо), виявлення емпатії, поваги до індивідуальних особливостей інших осіб, здатності спілкуватися іноземною мовою та користуватися іншомовними інформаційними ресурсами тощо. Тому в процесі магістерської підготовки майбутніх викладачів вищої школи важливо застосовувати саме ті форми й методи навчання, що сприяють формуванню таких здатностей:

- розуміння закономірностей розвитку людини, її соціально-психологічних особливостей;
- урахування соціальних та особистісних факторів на перебіг педагогічних явищ і процесів;
- встановлення соціально-психологічного комунікативного контакту з різними учасниками педагогічного процесу, побудова індивідуально орієнтованої траєкторії особистісно-професійного зростання магістрантів вищої школи.

Питання компетентнісного розвитку майбутніх викладачів вищої школи в процесі магістерської підготовки є предметом дискусій сучасних наукових досліджень. У 2016 р. на Всесвітньому економічному форумі в Давосі (Швейцарія) було оголошено доповідь «Майбутнє професій», де експерти-роботодавці упорядкували ТОП-10 компетентностей, які, на їхню думку, будуть затребувані у фахівців у 2020 році. Серед них й ти, що розкривають сутність соціально-комунікативної компетентності:

уміння керувати людьми; взаємодія з людьми; емоційний інтелект; оцінка та прийняття рішень; орієнтація на послуги або клієнтоорієнтованість; уміння вести переговори, тобто готовність до обговорення, спрямованого на досягнення угоди; когнітивна гнучкість (Word Economic Forum, 2016).

У 2018 р. Комісією Європейського Парламенту та Ради ЄС було подано оновлені рекомендації щодо ключових компетентностей для навчання упродовж життя, серед них такі: мовна компетентність; особиста, соціальна компетентність; громадянська компетентність; компетентність культурної обізнаності та самовираження (Council Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning, European Commission, 2018), що якнайкраще характеризує вагомість соціально-комунікативної компетентності для сучасного фахівця, зокрема, викладача ЗВО. Слід зазначити, що базисом в нашому дослідженні стали наукові доробки наступних науковців: С. Сисоева, І. Зимня, Р. Лайт, В. Луговий, Д. Міллер, К. Роджерс, О. Пометун, О. Савченко, А. Хуторський, М. Цвенгер та інші, які розробили теоретичні і методологічні засади компетентнісного розвитку майбутніх фахівців в умовах університетського освітнього середовища.

Підвищена увага з боку науковців до проблеми компетентнісного розвитку майбутніх викладачів вищої школи, у тому числі в контексті формування їхньої соціально-комунікативної компетентності, спонукає нас до окреслення реального стану розвитку даного процесу, його подальших перспектив, визначення очікувань з боку магістрантів і студентів. Це й стало **метою нашої статті**.

Досягненню мети дослідження сприяло використання комплексу відповідних методів: аналіз наукової літератури з метою встановлення стану розробленості досліджуваної проблеми, визначення категоріально-понятійного апарату дослідження; синтез, узагальнення, систематизація для теоретичного обґрунтування підходів до окреслення соціально-комунікативної компетентності майбутніх викладачів вищої школи; емпіричні: діагностичні (бесіда, опитування, тестування), констатувальний експеримент для відстеження рівня розвитку соціально-комунікативної компетентності.

Дослідження соціально-комунікативної компетентності майбутніх викладачів вищої школи виконано в 2018 р. у межах Міжнародного проекту #21720008 «Компетенції викладачів вищої школи в добу змін» за сприянням Вишеградського фонду та Міністерства закордонних справ Нідерландів. Грантоотримувачем проекту став Київський університет імені Бориса Грінченка. Сайт проекту: <http://histecc.kubg.edu.ua>. Координатор проекту – Людмила Хору́жа, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка. Супервайзер проекту – Наталія Морзе, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, проректор з інформатизації навчально-наукової та

управлінської діяльності Київського університету імені Бориса Грінченка (Liudmyla Khoruzha, 2019).

На що був спрямований проект?

В умовах реформування освіти та суспільних трансформацій змінюються вимоги до діяльності всіх освітян, у тому числі викладачів вищої школи. Незворотними є зміни у сфері їхніх професійних компетенцій. Виникає потреба у концептуалізації і гармонізації професійної діяльності викладачів вищої школи. Зважаючи на те, що компетенції викладача вищої школи є важливим індикатором його діяльності, актуальність реалізації ідеї проекту пов'язана з уніфікацією підходів до визначення компетентнісної сфери викладачів в умовах змін та розробкою діагностичного інструментарію. Зазначене сприяє подальшій стандартизації результатів професійної діяльності викладачів вищої школи в країнах партнерах (Компетенції викладачів вищої школи в добу змін: діагностика та аналітика, 2018).

Результатом реалізації проекту стало визначення комплексу компетенцій, які відповідають критеріям якості та корелюють змінні процеси в суспільстві, а також розроблення методології, діагностичного апарату дослідження, пропозиції щодо підвищення якості професійної діяльності викладачів вищої школи.

Усього в експерименті взяли участь 125 викладачів і 269 студентів Київського університету імені Бориса Грінченка. Організуючи вибірку сукупність, ми намагалися передати реальний стан розвитку компетенцій науково-педагогічних працівників, їхні основні проблеми й недоліки з позиції суб'єктів й об'єктів освітнього процесу. Послідовність етапів педагогічного експерименту, достатня кількість його учасників (студентів, викладачів), вірогідність методів дослідження стали найважливішими умовами для визначення та діагностики комплексу компетенцій викладачів вищої школи, що відповідають вимогам часу.

Представимо основні компетенції, які, на нашу думку, розкривають зміст і сутність більш широкого поняття – соціально-комунікативна компетентність:

- комунікативно-інтерактивна;
- соціокультурна;
- лідерська.

Для респондентів було подано низку тверджень:

• використовує різні засоби комунікації зі студентами і колегами, у тому числі за допомогою ІКТ; вважає інтерактивну взаємодію зі студентами найбільш продуктивною в освітньому процесі, організує групову та колективну проектну діяльність (комунікативно-інтерактивна компетенція);

• дотримується норм професійної етики з усіма суб'єктами освітнього процесу; сприймає молоде покоління як генерацію, яка має особливі цінності та потреби; стримує негативні емоції, долає поганий

настрій; виховує у студентів толерантне ставлення до несхожості людей між собою у міжкультурному середовищі (соціокультурна компетенція);

- здійснює лідерську підтримку студентської молоді, демонструючи високий рівень загальної та професійної культури; уміє презентувати та відстоювати власні ідеї, вести діалог та дискусію; надає студентам реальні можливості для розвитку самоврядування, підтримує молодіжні ініціативи (лідерська компетенція).

Найважливіше було дослідити, як само групи (магістранти та викладачі ЗВО) відрізняються по усталеному твердженню «так», яке розглядається як індикатор реальної готовності викладачів до змін, визначення власної рішучої позиції. Варто зазначити – якщо викладачі, які були залучені до опитування, здійснювали самооцінку своєї професійної діяльності, то магістранти, відповідаючи на питання дослідження, визначали власні очікування щодо діяльності викладачів вищої школи, фактично розробляючи «ідеальну модель» сучасного викладача університету.

На нашу думку, комунікативно-інтерактивна компетенція викладача у значній мірі залежить від здатності будувати взаємодію зі студентами на компетентнісній основі, використовуючи різні інтерактивні методи. Перевага самостійної роботи в структурі пізнавальної діяльності студентів, інтерактивних методів роботи з ними, відхід від традиційних форм організації освітнього процесу робить взаємодію викладача зі студентами домінантою його професійно-педагогічної діяльності (Компетенції викладачів вищої школи в добу змін: діагностика та аналітика, 2018).

Якщо аналізувати процес використання різних засобів комунікації зі студентами і колегами, у тому числі за допомогою ІКТ, його вагомість затверджує 74,4% викладачів і 70,6% магістрантів. Разом із тим, саме магістранти (63,5%) вважають інтерактивну взаємодію зі студентами найбільш продуктивною в освітньому процесі. Серед викладачів такий показник значно нижче – 55,2%. Отже, комунікативно-інтерактивна компетенція викладача, яка передбачає ефективну взаємодію зі студентами, є фундаментальною основою ефективності освітнього процесу. Якщо більшість викладачів засвідчили про необхідність різних засобів комунікації зі студентами в освітньому процесі, то при цьому результати опитування засвідчили недостатнє розуміння викладачами важливості інтерактивної взаємодії. Найбільш готовими до неї виявились кандидати наук. Серед різних способів інтерактивної взаємодії деякі ускладнення зазначили викладачі щодо організації і проведення проектної діяльності, яка є найперспективнішою складовою освітнього процесу, умовою творчого саморозвитку і самореалізації особистості (Компетенції викладачів вищої школи в добу змін: діагностика та аналітика, 2018).

Стан комунікативно-інтерактивної компетенції викладачів подано на рис.1.

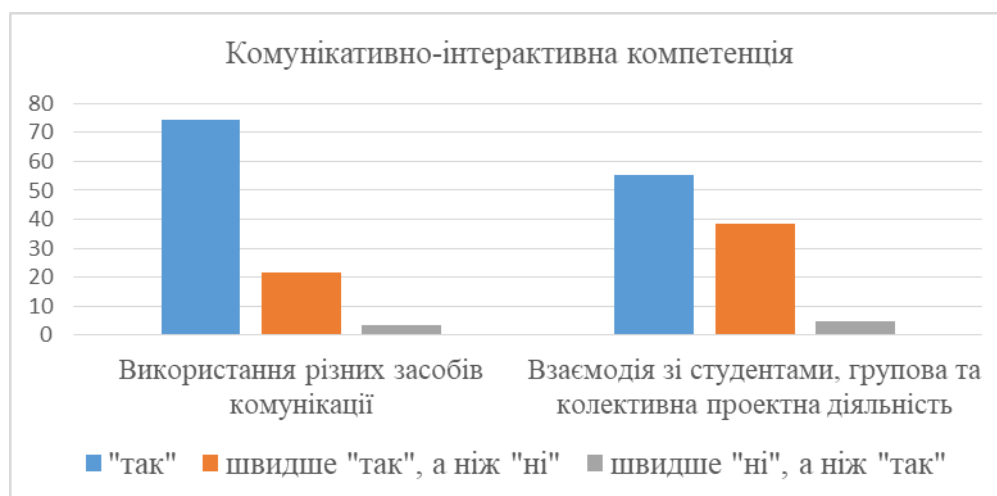

Рис. 1. Стан комунікативно-інтерактивної компетенції викладачів

Аналізуючи розвиток соціокультурної компетенції зазначимо, що вона характеризується гуманістичним спрямуванням педагогічної діяльності, що впливає на якість освіти сьогодення. У результаті дослідження становлено, що як магістранти так і викладачі однаково ставляться до проблем сприйняття молодого покоління як генерації, що має особливі цінності та потреби (викладачі – 65,6%, студенти – 65,1%), а також виховання в студентів толерантного ставлення до несхожості людей між собою у міжкультурному середовищі (69,6% – викладачі та 69,9% – магістранти). Незначна перевага з боку магістрантів до такої важливої риси викладача ЗВО як можливості стримувати негативні емоції та долати погані настрої (58,4% – викладачів, 62,1 – магістранти). Цікаво, що викладачі оцінюють дотримання норм професійної етики з усіма суб'єктами освітнього процесу значно вище, ніж магістранти (84,0% і 69,1% відповідно).

Крім того встановлено, що 30,6% респондентів знаходяться у групі з несталою позицією, що вказує на наявність потенціалу в розвитку педагогічної культури та етики, так званого емоційного інтелекту. Найбільш хитка позиція щодо комунікації з молодим поколінням, спрямуванням його на толерантне ставлення до несхожості людей між собою у міжкультурному середовищі виявилась у респондентів з науковим ступенем кандидата наук та груп зі стажем роботи до 10 років та понад 20 років. Результати свідчать про те, що в цій площині присутній певний потенціал, який потребує розвитку та усвідомлення, а також додаткового опрацювання (Компетенції викладачів вищої школи в добу змін: діагностика та аналітика, 2018). Стан соціокультурної компетенції викладачів подано на рис. 2.

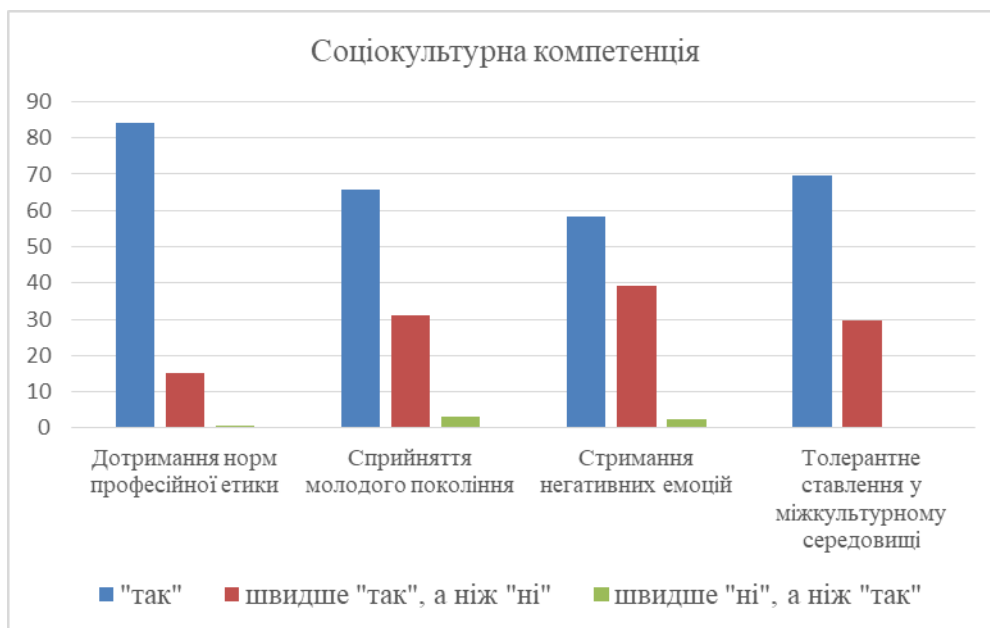

Рис. 2. Стан соціокультурної компетенції викладачів

Далі перейдемо до оцінювання лідерської компетенції. Лідерство в освіті визначає соціально-виховний вимір управління освітньою системою, її ланками та компонентами, в першу чергу – соціально-виховною діяльністю закладу освіти. Позиція викладача вищої школи як усередині колективу, так і зовні залежить від об'єктивних умов, а також від професійного та життєвого досвіду особистості. За характером діяльності викладача можна визначити як універсального лідера, якому притаманні: принциповість, ініціативність, колективізм, упевненість у своїх силах, здатність виявляти організаторські та науково-технічні здібності, бажання систематично підвищувати професійний рівень і педагогічну майстерність. Ця компетенція характеризує викладача як лідера в навчальному процесі, водночас підкреслює універсальний характер його вмінь та навичок (Компетенції викладачів вищої школи в добу змін: діагностика та аналітика, 2018). Аналізуючи складники цієї компетенції зазначимо, що викладачі і магістранти однаково оцінюють лідерську підтримку студентської молоді, демонструючи високий рівень загальної та професійної культури (64,8% – викладачі, 63,9% – магістранти). Разом із тим, магістранти значно вище (73,9%) оцінюють вміння презентувати та відстоювати власні ідеї, вести діалог та дискусію, ніж викладачі вищої школи (64,8%). Крім того, вони висловлюють яскраво виражену позицію (68,4%) щодо надання студентам реальні можливості для розвитку самоврядування, підтримки молодіжної ініціативи. У викладачів цей показник значно нижче – 56,0%).

Отже, здатність викладача займати лідерську позицію під час освітнього процесу передбачає вміння надавати підтримку студентської молоді, вести з нею діалог та сприяти розвитку студентського

самоврядування та молодіжної ініціативи. Водночас, викладач має проявляти якості універсального лідера, якому притаманні: принциповість, ініціативність, колективізм, упевненість у своїх силах, здатність виявляти організаторські та науково-технічні здібності, бажання систематично підвищувати професійний рівень і педагогічну майстерність (Компетенції викладачів вищої школи в добу змін: діагностика та аналітика, 2018). Стан лідерської компетенції викладачів ЗВО подано на рис. 3.

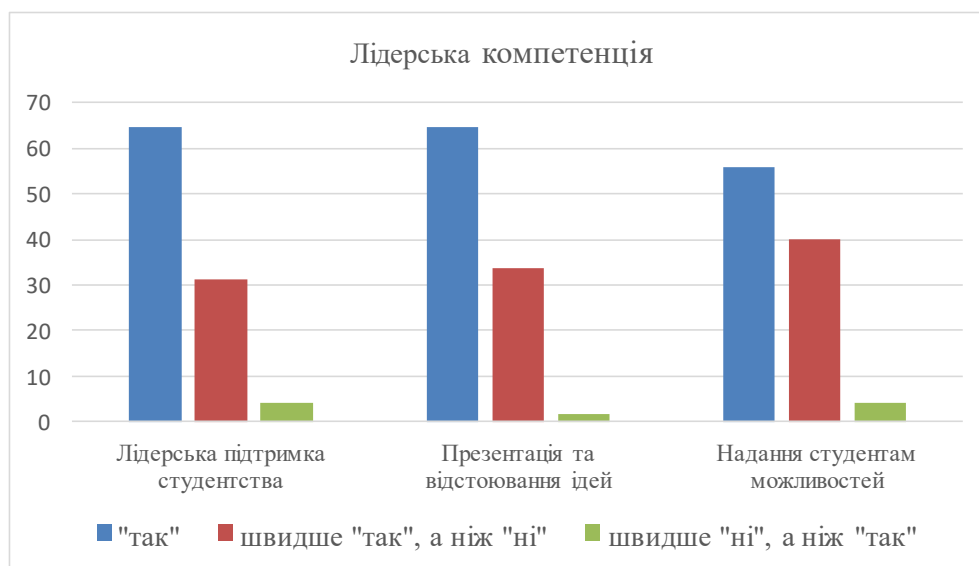

Рис. 3. Стан лідерської компетенції викладачів

1. Здійснений аналіз проблеми розвитку соціально-комунікативної компетентності майбутніх викладачів вищої школи дозволив встановити, що зазначену компетентність варто розглядати в площині трьох основних компетенцій: комунікативно-інтерактивної, соціокультурної та лідерської.

2. У результаті констатувального експерименту на базі Київського університету імені Бориса Грінченка встановлено, що реальний стан сформованості соціально-комунікативної компетентності багато в чому відрізняється від очікувань магістрантів – майбутніх викладачів вищої школи. Так, магістранти, більш високо оцінюють наступні компетенції: інтерактивну взаємодію зі студентами; стримування негативних емоцій та долання поганого настрою; уміння презентувати та відстоювати власні ідеї, вести діалог та дискусію; надання студентам реальних можливостей для розвитку самоврядування, підтримки молодіжної ініціативи.

3. Проведене дослідження не є завершеним, актуалізовано низку проблем для подальшого вирішення – розроблення дієвих форм і методів задля розвитку складників соціально-комунікативної компетентності майбутніх викладачів вищої школи в процесі магістерської підготовки.

Список використаної літератури

1. **Word Economic Forum 2016. Future for Jobs Report.** Retrieved from

http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs.pdf/ (Last accessed: 08.10.2019). **2. European** Commission, Council Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning. Retrieved from <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1519558512590&uri=CELEX:52018DC0024/> (Last accessed: 08.09.2019). **3. Khoruzha L.,** Bratko M., Kotenko O., Melnychenko O., Proshkin V. The study of the higher school lecturer's competence in Ukraine: diagnostics and analytics. *The new educational review*. 2019. Vol. 55. No 1. Pp. 233–246. **4. Хоружа Л.,** Братко М., Котенко О., Мельниченко О., Прошкін В. Компетенції викладачів вищої школи в добу змін: діагностика та аналітика (за результатами дослідження в Київському університеті імені Бориса Грінченка). Київ: Вид-во КУБГ, 2018. 104 с.

References

1. Word Economic Forum 2016. Future for Jobs Report. (2016). Retrieved from http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs.pdf/ (Last accessed: 08.10.2019). **2. European** Commission, Council Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning. (2018). Retrieved from <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1519558512590&uri=CELEX:52018DC0024/> (Last accessed: 08.09.2019). **3. Khoruzha L.,** Bratko M., Kotenko O., Melnychenko O. & Proshkin V. (2019). The study of the higher school lecturer's competence in Ukraine: diagnostics and analytics. *The new educational review*, 55, 1, 233-246. **4. Khoruzha L.,** Bratko M., Kotenko O., Melnychenko O., Proshkin V. (2018). Kompetentsii vykladachiv vyshchoi shkoly v dobu zmin: diahnostryka ta analityka (za rezultatamy doslidzhennia v Kyivskomu universyteti imeni Borysa Hrinchenka) [Competencies of Higher Education Teachers in the Age of Change: Diagnosis and Analytics (Based on the Study at the Boris Grinchenko University of Kiev)]. Kyiv: Vyd-vo KUBH [in Ukrainian].

Прошкін В. В. Соціально-комунікативна компетентність майбутніх викладачів вищої школи: стан та очікування

У статті представлено окремі результати міжнародного проекту № 21720008 «Компетенції викладачів вищої школи в добу змін». Подано основні компетенції, які розкривають зміст і сутність більш широкого поняття – соціально-комунікативна компетентність: комунікативно-інтерактивна, соціокультурна, лідерська. Установлено, що реальний стан сформованості зазначеної компетентності багато в чому відрізняється від очікувань магістрантів, які більш високо оцінюють наступні компетенції: інтерактивну взаємодію зі студентами; стримування негативних емоцій та долання поганого настрою; уміння презентувати та відстоювати власні ідеї, вести діалог та дискусію; надання студентам реальних можливостей для розвитку самоврядування, підтримки молодіжної ініціативи.

Ключові слова: соціально-комунікативна компетентність, розвиток, майбутній викладач, вища школа, магістерська підготовка.

Прошкин В. В. Социально-коммуникативная компетентность будущих преподавателей высшей школы: состояние и ожидания

В статье представлены отдельные результаты международного проекта № 21720008 «Компетенции преподавателей высшей школы в эпоху перемен». Представлены основные компетенции, раскрывающие содержание и сущность более широкого понятия – социально-коммуникативная компетентность: коммуникативно-интерактивная, социокультурная, лидерская. Установлено, что реальное состояние сформированности указанной компетентности во многом отличается от ожиданий магистрантов, которые более высоко оценивают следующие компетенции: интерактивное взаимодействие со студентами; сдерживание негативных эмоций и преодоление плохого настроения; умение презентовать и отстаивать собственные идеи, вести диалог и дискуссию; предоставление студентам реальных возможностей для развития местного самоуправления, поддержки молодежной инициативы.

Ключевые слова: социально-коммуникативная компетентность, развитие, будущий преподаватель, высшая школа, магистерская подготовка.

Proshkin V. Socio-Communicative Competence of Future High School Teachers: Status and Expectations

The article presents separate results of the implementation of the international project No. 21720008 "High School Teacher Competence in Change" with the support of the International Visegrad Fund and the Ministry of Foreign Affairs of the Kingdom of the Netherlands. The grantee of the project is the Boris Grinchenko Kyiv University. The need for conceptualization and harmonization of the professional activity of high school teachers was emphasized. It has been established that the competence of a high school teacher is an important indicator of its activity. The basic competencies that reveal the content and essence of a broader concept – socio-communicative competence: communicative and interactive, socio-cultural, and leadership.

As a result of the ascertaining experiment, it was established that the real state of socio-communicative competence formation is very different from the expectations of the postgraduate students - future teachers of higher education. For example, postgraduates evaluate the following competencies more highly: interactive interaction with students; negative emotions restraint and bad mood overcoming; ability to present and defend their own ideas, to conduct dialogue and discussion; providing students with real opportunities for self-government development, support for youth initiative.

Key words: socio-communicative competence, development, future teacher, high school, master's training.

Стаття надійшла до редакції 12.09.2019 р.

Прийнято до друку 25.10.2019 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Волкова Н.П.